

DOORSTROOMCONFERENTIE

Opbrengst Themasessie

Regionale samenwerking als sleutel voor succesvolle doorstroom, Rilana Prenger en Bert Veenstra

Kern van de themasessie

De kern van de themasessie is het gedeelde inzicht dat doorstroom in het onderwijs niet uitsluitend een individuele verantwoordelijkheid van leerlingen en studenten is, maar in belangrijke mate afhankelijk is van de manier waarop onderwijsinstellingen regionaal samenwerken. Leerlingen en studenten maken de overgang van de ene school naar de andere binnen een keten van po, vo, mbo en hbo. De sessie liet zien dat deze overgangen in de praktijk vaak versnipperd zijn georganiseerd, terwijl leerlingen en studenten juist gebaat zijn bij samenhang en afstemming.

De themasessie bracht ervaringen, vragen en dilemma's van deelnemers samen rond regionale samenwerking als antwoord op deze versnippering. Daarbij werd benadrukt dat samenwerking geen doel op zich is, maar een instrument om de doorstroom te versterken. De focus lag op wat samenwerking kan opleveren als scholen gezamenlijke afspraken maken, hun verwachtingen beter op elkaar afstemmen en oog hebben voor de verschillende regionale contexten waarin zij opereren.

Daarnaast werd zichtbaar dat regionale samenwerking zich afspeelt binnen uiteenlopende dynamieken. Verschillen tussen regio's – zoals het aantal ROC's, de mate waarin leerlingen binnen de regio blijven en de grotere mobiliteit van hbo-studenten – vragen om maatwerk. Ook kwam naar voren dat samenwerking wordt beïnvloed door uiteenlopende belangen van scholen en organisaties, op tactisch, strategisch en uitvoerend niveau. Het expliciet benoemen van deze spanningen werd gezien als onderdeel van het gezamenlijke leerproces.

Waarom dit een kans is voor betere doorstroom

Regionale samenwerking biedt kansen om de doorstroom voor leerlingen en studenten beter te organiseren, juist op de momenten waarop zij overstappen tussen onderwijssectoren. Door gezamenlijke afspraken en afstemming kunnen scholen beter aansluiten op elkaars werkwijzen en verwachtingen. Dit draagt bij aan meer continuïteit in de begeleiding van leerlingen en studenten en vergroot het houvast bij het maken van onderwijskeuzes.

Wanneer overgangen voorspelbaarder en samenhangender worden ingericht, voelen leerlingen en studenten zich beter voorbereid op hun vervolgstap en op hun rol in de maatschappij. De themasessie maakte duidelijk dat regionale samenwerking daarmee kan bijdragen aan een soepelere en kwalitatief betere doorstroom, zonder de verantwoordelijkheid uitsluitend bij de leerling neer te leggen.

Tegelijkertijd biedt deze ontwikkeling ruimte voor groei en leren. Door klein te beginnen in een overzichtelijk samenwerkingsgebied, successen zichtbaar te maken en van daaruit verder uit te breiden, ontstaat een ontwikkelpad waarin vertrouwen kan worden opgebouwd. De huidige focus ligt op samenwerking tussen po, vo, mbo en hbo, met het perspectief om op termijn ook universiteiten te betrekken. Deze stapsgewijze benadering onderstreept regionale samenwerking als een kansrijke manier om de doorstroom duurzaam te verbeteren, passend bij de diversiteit van regio's en de realiteit van het onderwijsveld.

Aanbevelingen van deelnemers aan deze sessie:

1. Maak regionale samenwerking een structurele bestuurlijke prioriteit

- Borg regionale samenwerking expliciet op alle bestuurlijke agenda's, zodat het geen tijdelijk project blijft maar een vaste opgave wordt. Alleen met blijvende aandacht ontstaat continuïteit en vertrouwen tussen partners.
 - Stem belangen en ambities actief op elkaar af, met ruimte voor verschillen tussen regio's. Maatwerk is noodzakelijk om samenwerking te laten aansluiten bij de regionale context.
 - Koppel bewezen resultaten aan structurele financiering, zodat succesvolle samenwerking kan worden bestendig en opgeschaald. Zonder financiële borging blijft impact kwetsbaar.
 - Waarom dit ertoe doet: bestuurlijke verankering en financiering zijn randvoorwaardelijk om regionale samenwerking duurzaam te laten bijdragen aan betere doorstroom.
-

2. Beleg duidelijke regie en eigenaarschap in de regio

- Wijs expliciet één partij of persoon aan als regisseur, met duidelijk mandaat en verantwoordelijkheid voor voortgang. Samenwerking werkt alleen als helder is wie aanspreekbaar is.
 - Stimuleer eigenaarschap boven procesafspraken: kies iemand die zich verantwoordelijk voelt voor het resultaat en actief bijstuurt wanneer samenwerking stukt.
 - Start vanuit wat nu mogelijk is, in plaats van te wachten op perfecte randvoorwaarden. Praktijkervaring is nodig om samenwerking te laten groeien.
-

3. Investeer bewust en blijvend in onderlinge relaties

- Erken vertrouwen als kernvoorwaarde voor samenwerking en maak relatieontwikkeling een expliciet onderdeel van de aanpak, niet een bijvangst.
- Benut bestaande netwerken en overlegstructuren in plaats van steeds nieuwe samenwerkingsvormen te creëren. Dit voorkomt versnippering en vergroot draagvlak.
- Investeer langdurig en consistent, zodat samenwerking niet afhankelijk is van individuele personen of tijdelijke impulsen.

4. Zorg voor een continue informatiestroom door de hele keten

- Houd alle niveaus actief betrokken, van beleidsvorming tot uitvoering, zodat signalen en knelpunten tijdig worden gedeeld.
- Organiseer structurele communicatie binnen de keten, gericht op het delen van verwachtingen, successen en leerpunten.
- Maak verwachtingen expliciet tussen partijen, van OCW tot hogescholen en regionale partners, om misverstanden en versnippering te voorkomen.

5. Werk procesbewust en blijf gezamenlijk 'de vinger aan de pols' houden

- Maak expliciet in welke fase de regionale samenwerking zich bevindt (verkenning, uitvoering of borging), zodat verwachtingen realistisch blijven.
- Organiseer gezamenlijke reflectie en monitoring, zodat partners aangehaakt blijven en tijdig kunnen bijsturen.
- Gebruik monitoring als leerinstrument, niet als verantwoording achteraf, om samenwerking stap voor stap te versterken.